

Onderzoek naar hamster t.b.v. bescherming en soort behoud. Foto Herman de Jongh

WAT VINDEN DE LEDEN?

Onderzoeken en/of beschermen?

De Zoogdiervereniging heeft sinds haar oprichting in 1952 twee doelen: het bestuderen én het beschermen van de Nederlandse wilde zoogdierpopulaties (en hun leefgebieden). Het combineren van beide doelstellingen blijkt ook nadelen te hebben voor elke doelstelling apart. Die nadelen worden steeds duidelijker gevoeld. Dit was aanleiding voor het bestuur om ons als commissie in te stellen met een duidelijke onderzoeksopdracht. Is de huidige organisatiestructuur van de Zoogdiervereniging en de Zoogdierstichting nog steeds de best passende vorm voor het behalen van de doelstellingen? Of is daarvoor een andere variant passender? Een belangrijke stap in dit onderzoek was het bevragen van de leden. Wat vinden zij hiervan? En wat vinden zij belangrijk?

TEKST COMMISSIE ZOOGDIERORGANISATIE 2.0

In februari werden alle leden benaderd via e-mail. In dat bericht werd kort het dilemma geschetst waarvoor we staan. Daarnaast werd het proces geschetst tot de Algemene Ledenvergadering eind april met daarin de eerste stemming over de richting waarin we verder gaan. Om de enquête op de net vernieuwde website van de Zoogdiervereniging in te vullen moest op een grote groene knop in de mail geklikt worden.

▲ Gezenderde eikelmuis. Foto Herman de Jongh

Bijna een kwart van onze leden maakte gebruik van de mogelijkheid om bij te dragen aan het proces. In totaal zijn 459 enquêteformulieren ingevuld. Dat maakt de resultaten een goede afspiegeling van wat de leden vinden.

REDEN VOOR LIDMAATSCHAP

Het is belangrijk om te weten waarom mensen lid zijn geworden van de Zoog-

◀ Op zoek naar de noordse woelmuis.
Foto Herman de Jongh

menten rondom onderzoek vaak weloverwogen en vol nuances worden gebracht, zijn mensen meer uitgesproken als het om bescherming gaat. ‘Bescherming MOET prioriteit hebben, actief en keihard. Geen compromis om vriendjes te houden’ is hiervan een treffende illustratie.

Het vervolgproces moet dus rekening houden met ratio en emotie. Beide zijn belangrijk voor onze leden, maar ook voor het behalen van onze doelen.

ONLOSMAKELIJK VERBONDEN

De meeste respondenten die een opmerking hebben gemaakt, benadrukten het belang van onderzoek/data/kennis voor bescherming. Ze zien onderzoek en bescherming als intrinsiek met elkaar verbonden. Zij bepleiten dat bescherming op onderzoek gebaseerd moet zijn en dat onderzoek noodzakelijk is om effectieve beschermingsstrategieën te formuleren. Dit is de belangrijkste notie die de leden willen meegeven in het organisatietraject; zorg ervoor dat bescherming altijd gebaseerd blijft op feiten en kennis. Overigens werd ook het belang andersom benadrukt: bescherming geeft ook richting aan het onderzoek. Een onderzoeksorganisatie met wortels in de Zoogdierverseniging zou zich niet moeten inlaten met onderzoeken die ten doel hebben inheemse soorten te benadelen.

BELANGRIJKE VRIJWILLIGERS

Vrijwilligers zijn het hart van onze organisatie nu en moeten dat ook in de toekomst zijn. Juist de betrokkenheid van vrijwilligers laat zien dat we een belangrijke rol vervullen in de maatschappij. Mensen zetten zich belangeloos in om onze doelen te helpen realiseren. Mensen herkennen onze ideële aard, zoals die ook blijkt uit onze ANBI-status. Dit alles geldt niet alleen voor ons beschermingswerk, maar zeker ook voor ons onderzoek. Hiermee onderscheiden we ons duidelijk van adviesbureaus.

ONAFHANKELIJK EN OBJECTIEF

Er leven zorgen dat de projectfinanciering van het bureau een bedreiging is voor zijn onafhankelijkheid. Het spreekwoord is niet voor niets: ‘wiens brood men eet, diens woord men spreekt’. Hier zijn de problemen van het combineren van onderzoek en

dierverseniging. Dat was dan ook de eerste vraag in de enquête.

Mensen worden vooral lid omdat ze zich verbonden voelen met onze doelstellingen. Bescherming wordt *nét* iets vaker genoemd als reden dan onderzoek. Ook *Zoogdier* blijkt voor veel mensen reden om lid te worden. De werkgroepen, *Lutra* en de Meetprogramma's en Projecten blijken voor meer dan 10% van de respondenten belangrijk te zijn geweest om lid te worden. Bij de overige redenen wordt veel genoemd dat mensen informatie en kennis over zoogdieren willen krijgen. En er zijn vijf respondenten die expliciet aangeven dat ze ons werk willen steunen.

BELANGRIJKE DOELEN

De tweede vraag was hoe belangrijk de leden onderzoek en bescherming vinden als doelstelling voor onze vereniging. Per doel kon men dat belang aangeven op een schaal van 1 tot 10. Hierbij is het getal hoger naarmate men meer belang aan het doel hecht.

Onze leden vinden onze doelstellingen belangrijk, een 8 of hoger werd gescoord

door 91% van de respondenten. De helft (47%, resp. 52%) scoort onze doelen onderzoek en bescherming zelfs een 10. Onderzoek scoort gemiddeld een 8,9. Bescherming scoort gemiddeld een 9,1. Onze leden lijken bescherming net iets belangrijker te vinden dan onderzoek.

ORGANISATIEVORM

De laatste vraag richtte zich op de mogelijkheid dat onderzoek en bescherming niet meer gecombineerd worden als organisatiedoelen. In dat geval zou er een onderzoeksorganisatie en een aparte beschermingsorganisatie komen. Ongeveer 40% van de leden zou zeker lid worden van deze organisaties. Met de leden erbij die mogelijk lid zouden worden zou dit oplopen tot ruim 70%. Ook hier lijken onze leden zich iets meer verbonden te voelen met bescherming.

RATIO EN EMOTIE

Ruim een derde van de respondenten maakte gebruik van de mogelijkheid om een opmerking door te geven. Dit is een teken van grote betrokkenheid bij de vereniging. Heel veel mensen gaven aan het organisatieproces een goede ontwikkeling te vinden. ‘Succes!’ was een vaak gemaakte opmerking. Aan de andere kant waren er ook veel mensen die aangaven tevreden te zijn met de huidige situatie: ‘Ga door op dezelfde weg.’ Het is duidelijk dat het onderwerp leeft, en dat er verschillende inzichten zijn over wat de beste koers is om te varen.

Het verschil in voorkeur voor onderzoek of bescherming is getalsmatig klein. Uit de gemaakte opmerkingen bleek dat verschil op gevoelsniveau veel groter. Waar argu-

◀ Onderzoek naar Eikelmuisen in voorbereiding.
Foto Herman de Jongh

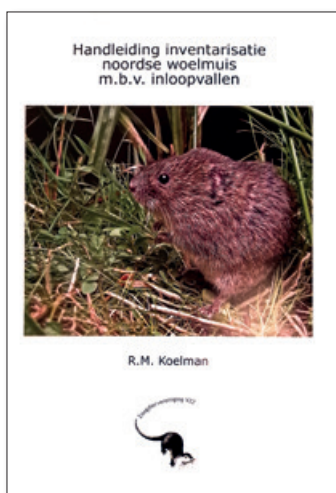
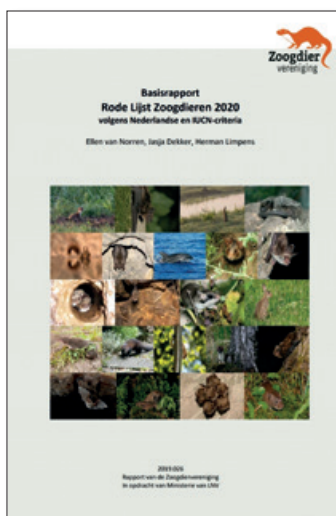
► Klaar voor het veldwerk.
Foto Herman de Jongh

bescherming het duidelijkst. Maar anders dan privépersonen werken de medewerkers volgens statutair vastgelegde regels en afgesproken standpunten. Ook heeft het bestuur de taak hierop toe te zien. Daarbij helpen leden die het laten weten als ze menen dat uitingen niet in lijn zijn met het beleid van de vereniging.

De in de enquête geuite zorgen dat het publiek ons als partijdig ziet, zijn ook belangrijk. Het is voor externen blijkbaar lastig om aan te nemen dat een organisatie objectief kan zijn als ze een duidelijk belang (de beschermingsdoelstelling) heeft. Deze spanning tussen onderzoek en bescherming wordt ook intern gevoeld.

STRUCTUUR

De huidige structuur van een vereniging en een stichting is voor velen onduidelijk. Zelfs voor onze eigen leden. Ook wat beide organisaties doen en hoe dit gefinancierd wordt, is veelal onbekend.

Voor een deel is dit ook begrijpelijk en zelfs bewust in stand gehouden. Zo treden we altijd onder de naam van de Zoogdiervereniging naar buiten.

Voor de toekomstige structuur zijn in de enquête veel verschillende voorstellen gedaan: handhaven van de huidige situatie; het aanstellen van een adjunct-directeur voor bescherming naast een directeur onderzoek; splitsen in een onderzoeks- en een beschermingsorganisatie; of ons beperken tot slechts één doelstelling. Sommigen pleiten voor een onderzoeksorganisatie (want bescherming is goed geborgd via wet- en regelgeving en bij terreinbeheerders). Anderen voor een beschermingsorganisatie (want onderzoek wordt door andere organisaties prima gedaan). Weer anderen vinden juist dat bescherming en onderzoek niet door andere organisaties opgepakt worden.

SAMENWERKEN

De Zoogdiervereniging ziet een belangrijke rol voor zichzelf als centraal punt voor zoogdierzaken in Nederland. Het faciliteren van zoogdieronderzoek en het verbinden van partijen met relevante kennis zijn speerpunten. Alleen door samenwerking te zoeken en te versterken kunnen de problemen worden opgelost die voor een adequate bescherming nodig zijn. De respondenten zien deze rol ook als noodzakelijk.

OMGANG MET KRITIEK

Het maatschappelijk debat is verhard. De kritiek op ons en ons werk neemt toe. Dit waren belangrijke redenen om na te

denken over onze organisatie. Een aansporing uit de enquête is dat we constructieve feedback en kritiek serieus moeten nemen. Aan de andere kant moeten we ons niet laten ontmoedigen door ongefundeerde kritiek of externe agenda's. Deze instelling vergt wijsheid en moed.

CONCLUSIE

Er is geen duidelijke voorkeur te zien voor het handhaven van de huidige situatie met twee doelstellingen of voor een situatie waarbij per doelstelling een aparte organisatie bestaat. Wel lijkt de bereidwilligheid groot te zijn om zich te verbinden aan een aparte onderzoeksorganisatie en een aparte beschermingsorganisatie wanneer die er zouden komen.

Het is belangrijk te blijven streven naar een evenwichtige aanpak van onderzoek én bescherming. De opmerkingen waren helder over het belang van vrijwilligers, onafhankelijkheid, objectiviteit en samenwerken. De meningen verschilden echter enorm over welke structuur het beste bij ons past. Een van onze illustere voorgangers, Franciscus van Assisi, verwoordde dat mooi in een gebed:

'Geef me de moed om te veranderen wat ik kan veranderen. Geef me de wijsheid om te accepteren wat ik niet kan veranderen. Geef me het inzicht om het verschil tussen beide te zien.'

De commissie Zoogdierorganisatie 2.0 bestaat uit PIETER VAN DER KLOET, NORA KÖSTERS, DAAN JACOBS en PIET BERGERS.

